

Prídplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za politiku pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalaii.

U Četvrtak 26. Ožujka. 1874.

Broj 7.

N A G R O B U M O J E S E S T R E,

† 1. ožujka, 1874.

Crne noći koprena je pala
Polukrugom zemlje majke ladne,
A strahotna bura zahvaćala
Bolne duše moje misli jadne :
Na noćišta udovljenom stanku
Neda mi se nevoljniku k sanku.

Da ti težke, dugotrpne boli
Sa srdašca čemerna i mutna
Oduvine Božjom rukom toli
Smrt nemila, strašna, i okrutna,
Il da mi te zdravu, moje angjele !
Bogom vrate moje suze vrele.

Ah! neznadah zavistnica stara,
Da tvom sreću teško ozledjenu
Prieti kosom, kojom svijet umara
I obara sve u prah i sjenu, —
Ah, neznadah, da će kosom smrtni
I tvoj život cien mi skoro strti !

S nepočinka trudna, razklimana,
Bacala me bura sreće hude,
Bacala me morjem hudih dana'
Ni sam neznam dokle i dokude ?
Čas mi bio rajskim medju cviećem,
A čas pakla rubu na tovećem.

Jer kad snivam, bdijem ili šećem
S prijatelji po poljih i gaji'
Tvoji su mi u svijetu dalećem
Viek na sreću teški uzdisaji :
Ti se tužiš nebu na daleko.
Meno jedna ko da strelja neko !

Snen to bujnu vidih i cvatuću
Pred oltarom u suzah klećuću,
Za me molja molitvicu vruću
Držeć rukom voštenicu svieću,
Moli za me nebo nad oblaci,
Da mi obsja život sreće traci.

U dubljinu zaronih se morja
Tvoju tražeć, oј sestrico ! sliku
Po svemiru svijeta i ponorja, —
Duh mi išo Bogu pravodniku :
Molio Ga molitvicom vrućom,
Da te štiti rukom svemogućom.

Svaki uzdah, svaka tužba tvoja
Bez milosti goni me samoći,
Cutim poraz usred mislih boja
Misleć hoćeš i kad ćeš mi doći ?
U čekanju svako dob mi niemo,
U njem, vajte ! i grob ti se spremao.

U najžešćih bolovih i muka'
Bolna ti je duša uzdisala,
A pod sviećom klonula ti ruka
I bol duše srce obrvala,
Pa ti padu u nesviest čomornu
I predade Bogu dušu vjernu.

Spod okanca moje sobe male,
Burna dakle noć me strahovala,
Grozno misli duh mi obhrvale
Kad ti duša tužno zakukala —
Gléd mi cio svemirkruh obleti, —
Već nevidjeh tebe ni slike ti.

Ode nebu crna snad oblaka
K milostivu dušom vječnu ocu,
A angjelka dva mi, ah ! nejačka
Plaču majku braca na kriocu, —
Crna zemljo u crno me spremi . . .
Budi laka kostim sestrice mi !

Blaž.

ŠTEDIONICA ZALOŽIONICA, I PUČKA BANKA.

Ove su stvari već u našem Listu po učeni mužovi razpravljane, al poklem ovaki zavodi u sadanjem viku najvažnije misto zauzimalju, u svakom okrugu gdje se povodi razgovor o napredku materialnom, to neće biti sgoreg o tima i više puta se razgovarati, da naš rod shvati nutarnji stroj ovih korisnih novčanil zavoda, i upozna onaj spasonosni upliv, koji imaju u društvenom gospodarskom odnosaju. Mah kakva nastajala promina politički okolnosti, ostaće uvik istina : da će se svi staloži morati jedan na drugog pouzdano oslonjati i svakdanjem obiteljskom, občinskom i državnom životu, a ta pouzdanost u novčanom svijetu nosi ime vjeresia. Osta će istinom : da ma kako mudrovali, to će jedna strana ljudi obilovati, a druga će nagaditi, ostaće istinom : da ni bogat, ni siroma nemože biti bez novca. Novac je jedina stvar potreboće koja se može pritorit u svaki stvor, sadje vol, sad je konj, sad ova, sad kuća i. t. d. tojest za novac što ti makad triba svo možeš nabaviti dakle ničeg toliko ne potrebojemo ko novca ; jel svašta što trieba tose prodaje za novac. E dakle je istina : da svaka država, svaka občina, svaka obitel i svaka osoba, valja da ima mnogo novacah. Ovu istinu svi priznajemo, buduće da je često osićamo. Samo je to pitanje, od kud taj novac da nabavimo ? ta neima čovika koji nebi ruku pak još i kapu pružio, mah bi i goleglav ostao, da jih primi. Al gdje će mo ga naći ko ga

dieti ? Da ga nije dosta, to pokazivaju i države, koje su prisiljeno zajimove sklapati. No mislimo da to i naši čitatelji znadu, premda svaki dan osićaju, kad državna duga kamato u porozu platljaju. No kako ga države nalaze u dugu, koji se čestimice izplatja, uz godišnje kamatne svote, istim načinom takoga moraju naći občine i obitelji. Našaje želja samo o onima danas govoriti, koji trieba da prave osobe ili obitelji — kod zavodah — županijski, ili občinski, poznati pod imenom „štedionica, i pučka banka.“

No kad smo već priznali da svaki čovik mnogo novacah potrebuje, valja nam i to pokazati, odkud se mogu ovi uzimati.

Množina novacah ne sastoji u tom : kanda bi moguće, bilo jednu takvu svotu ma u kojoj kraljevini skovat, ili u papiru nabaviti, (naravno to znamo da svaki papir mora imati za temelj zlato i srebro, i banka je naputnica, koja se može uvik u zlato i srebro prominiti, kod one zemaljske banke, što je zakonito ovlaštjena papire izdavati) koja bi dostaćila svakom čoviku, svaki čas, na svaku potrebu već u tom : da se novac vazda kreće i prometje i prometje iz jednih rukuh u druge, poput krvi u tilu ; kako novac gdi god zapne mora se slabost umah pokazati, života narodno gospodarstvena. Trgovina je dio koji novac primeće od kraljevskog dvora po svih palača do prosićke kolibe, po svih staležih od carske blagajne, do prosićke torbe. Al da ga trgovina može primećati i prometati valja da na vidik izlazi. Jel koji se na dnu sanduka

zkvh.org.rs

drži od tog nitko na svitu ni jedne poture koristi ne prima. A kad se može novac u sanduk? onda kad vjeresia gane, kad se mir poremeti, u obće, a napose među ga u sanduk tvrđci na uvik a drugi za vrieme. Na priliku dok se nenadje takvi dužnik, u kom ima povirenje, a drugi dok toliku svotu ne sastavi, da par volova, konja, krmadi i. t. d. može kupiti, košto smo prije kazali; U svakoj obćini su ljudi na dvie pole razdieljeni. Jedna pola novcem obiluje a druga magadi. A ono nije slobodno tako razumiti kanda bi samo veleposednici — ili bogati ljudi — imali novaca, a siromašni magadili, u novcu. Ni je tako, već ima časa kad novcem magadi i najveći trgovac, ili veleposednik. A drugi siroma, onaj čas obiluje, tojest ima više, no što bi mu za onaj par tribovalo. N. p. proda čovik par volovah, al nije mogo u tom vašaru kupiti, već mora drugi izčekat, ili skuplja da lanac zemljišta kupi. Drugi izradi danas 50 novčića, al potroši danonice samo 40, dakle priteće mu svaki dan 10 nov. i ovaj i onaj obiluje, za onaj par, premako nije bogat ni jedan. Al šta tim da čini 50—60 nov. ueprimaju rada na zamjam; ili ako dade takom siromahu košto je i on hoćel mu kad god povratit. A onaj bi dao valjda prijatelju, al badava neće, a ustručava se od prijatelja kamate iskati, a i ponudjenu uzeti, da mu u sopri nebaci na oči. A uz to je i veliko pitanje, bilbi mu na vrieme povratio? što ako mu nebi platio, propustao bi prigodu, nabavljenja lančića zemljišta, ili nabavljenja potrebne stoke. Dakle i jedan i drugi drži svoj novac u sanduku, pa se ovaj ne samo neplođi, već se izvuče iz rukuh drugih ljudi, pa se tim na državnom životu svota novca umanjava. Sad ako pomislimo koliko ima takvih ljudih samo i u jednoj manjoj obćini, umah ćemo uvidit: kako se ovim načinom ona svota odkrujava, što bi trebala da po prometu iz jednog budjelara prilazi u drugi, sbog toga se nalaze u velikoj tiski nikoji put i najveći trgovci, i veleposednici. Evo se pokazalo jedno poduzeće, valjalobi skupit novac, da se ukolamo, al odkud ga stvorit, kad ga ljudi na dnu sanduka drže. Drugog stežu, valjalo bi da položi na brok jednu svotu, al ga je nada iznevjerila, no da nadje poštena zajma, pa da može nuždu za sad odbiti posli 3 maseca će mu već ulazit novac iz njegova dobra, pa bi podpuno vratio, i oslobodio se ekucije. Al ko bi poznavo sve ljude koji imadu novacah na dnu sanduka? i ako ima jedan 5, drugi 10, treći 100 fr. s koliko bi ljudih trebalo razpravljat, moljaka dok bi 3000 fr. skupio. Voli dakle svrnit židovu, ta on ako ih nema idje takim po onima ljudma, koji ga imadu, pak od njih izmamti za malu kamatu, dočim sebi iztakne veliku. I poklem židov umi promećat novac, kad kad i veću kamatu obeća, no što njemu dužnik platja. On se zato nevara, jerbo zna da će je izeidit. Nagne i napane ovog u nevrieme, i to da najedared izplatit. A poklem to nemože da učini, obveže se na stostručnu kamatu, pak evo ti načina, kako bogat čoviek malo po malo postane siromakom. A da je imo poštenu vjeresiu izkopolje bi se iz nevolje, pak na novo oživio. Radi toga srdačno preporučamo štedionice, pučke banke, i založionice, kao zavode koji pošteno posriduju medju vjerovnikom i dužnikom. Toje ono misto: kuda svaki može mah u koje doba, ma koliko novaca uložiti, bilo to 50 nov. ili 1000, ili 100.000 fr. Nikoga nepita čiji su to novci? već kaže jedno ime kako mu se dopada, ili naslov kakvi mu godi, pak prida novce, i dobie na njih jednu knjižicu, na koju može jih po razliki svote kako je to pravilam ustanovljeno, kada mu trieba, i koliko trieba izvaditi. A dokle su tamo, svaki dan mu donose kamatu, nerazbija glavu, kako će jih saćuvat: da ne ukradu, da neotmu, ili kako će u vrieme, kada se kakva prilika pokazala šta nabavit, natrag dobiti. Neboji se da će se ko na njegov zato: jel svoje rodjeno iste razsrditi. Novac mu se dakle tako čuva, da može lahko do njegov doprti, ipak nikakve, brige neima o njemu. Dakle štedionice nastavite u svakom većem miestu, da onaj kom slučajno koji novčić ili forinta pritiče, znade kuda je može ostaviti, gdje se ploditi, a nitiće je ko nepravedno odneti, niti je može posednik uzalud potrošiti, ko kad je u svojem sadučicu pridržava.

Isto tako je štedionica i onomu, komu novac triba, koristna: navali na čovika kakva nevolja, mamu ga kakva ugodna prilika da što nabavi, da se promeće, imo bi vištoće, al neima novca, možda bi se našla kakva dobra duša u obćini, koja bi

mu u pomoć pritrčala, al koja je to? i ako je dobra, on nezna imali gotova novca, al ako i zna, stidi se iskati, jel misli: da će ga odbiti, ili, da će ga razpitkivati na što i zašto, i kakva je sigurnost za povratak i koje je vrieme povratku, pak koće obveznicu pisat, i taj sve mora raznati, na dalje hoćel to sve biti po zakonu uređjeno, nećel se što umetniti, što bi kasnie po njega škodljivo bilo? Dakle u takvih okolnosti, voli kukat, ili ekuciju dočekat, oli da je za vrieme odbie, pak kasnie još terešniu na vrat sebi navuče, ode takom čovieku, koji svoje novce za skupu kamatu prodaje, i od pete do vrata se uveže, pak prije, ili posli propane! Na svako dakle veće miesto nastavljajte štedionice, da se rod u imovini negubi, da neskapa, da se u poduzeću neprići. Ove su koristne za bogata i siroma, za sluge sluškinje i nadničare. Oni nisu prinudjeni svoju službu priko godine kod gazde bezplodnu ostaviti, već ako je četvrt godine prošla, izvade štoje njihovo, pa što ne potroše na haljinu, to postave u štedionicu, i tako službom nabave sebi glavnicu, koja će jih o ženitbi ili udadbi obradovati. Nadničari, što je malo od dana priteklo, priko nedilje sakupe i u štedionicu unesu, pak skupe glavnicu, što će u prišćedit za starost da jih nemoćne ili bolesne, tuga i nevolja neobori. Potriebnaja štedionica vjerovniku i dužniku, onoga uči na štedljivost, bio on bogat ili siroma, štoje najglavnija zadaća društvena života; jel ko nezna štediti, taj će u starosti sigurno magaditi. Dužnika uči na točnost, na vjernost, na poštenje, na ćudorednost, da u knjizi obilježeno vrieme točno obdrži, da se pošteno vlada, jel drugčie ni novčića neće u štedionici dobiti.

A štedionicu jednu sastaviti već i u takoj obćini koja 3—4 hiljade stanovnikah broji, toje labka stvar, samo neka ima okoliša gdi se po selih do 15—20—30 hiljada duša nalazi, jel tu netrieba više: već iz sveg okoliša do 300 ljudih, od kojih je svaki kadar uložiti jednu stotinjarku, i to ne na jedanput već obročno n. p. svakog maseca po 10 fr. dok se nije navršila 100 fr. Pak akoste našli sviestnog i razumnog knjigovodju, koji ako i nebi znao sve ono, što je za njegov potriebno, neka promotri u najbližnoj štedionici, kako se obavlja poso, k tomu još jednog blagajnika, pa je gotov ured, vrhu koga od miestnih dioničara sastavi se sbor, koji će upravljat, sa jednim ravnateljem, pak evo da je gotova štedionica, kuda će radostno unášat svaki svoje novce, a kome trieba uviek će pouzdano zaiskat. Daje se novac u štedionici najviše na mjenice — vechsel — koje se pišu na 3—4, ili 6 maseci, ovakve podpišu trojica koji se slože u društvo, da jedan drugom uviek pomazu, al mogu njih i 6. ili devet takvu družinu sklopit. Na obilježeni rok uplatja se na tu mjenicu navadno od 100 10 fr. oli 20 fr. pak tako priko dvie tri godine izplatjena je i glavnicu i kamata. No ako se baš sgodi da koji na obilježeni rok nemože tu manju svotu skucati, onda se prije na nedilju dana pobrine, prida sboru novu mjenicu, na ovu od iste štedionice dobie koliko mu trieba, da sadanju namiri nevolju; ima naravno štedionica i svojeg Fiskala, koji za 10 nov. sgotovi mjenicu, onima koji je sami opraviti neuma. Ako je štedionica strogostju i točnostju stekla pouzdanost u okolišu, onda se više puta novac tako naspori, da je kadra izdavati i na intabulirane obveznice. Al poklem ima i takvih ljudih, koji nisu radi mjenice podpisivat, jel neće da drugoj dvojici obvezani ostanu, al imadu stvari srebrnih, zlatnih, ili kakvih državnih papira, na koje kamata teče, ako pak takvih neimaju, al posiduju haljinu ili drugu stvar koja nješto vriedi, pa jim za vrieme ni je potriebna ko n. p. u lito, šuba, to odnesu ovake stvari u štedionicu, i založe, pak u smislu, ustanovljenih pravila dobiu u zajam svotice sebi za vrieme potriebnu; sbog toga je navadno sa štedionicom i založionica sklopljena, koja je osobito po majstore i nadničare, koristna. Nu ni pučke banke se mnogo nerazličie od štedionical, samo što od ovih dioničarom može postati i najsiromašni čoviek, jel se ove tako sklapaju, da onaj tko članom postane, sebe obveže: da će svake nedilje 50 n. p. il manje, kakva su pravila uplatit, dok mu dionica neizraste na obvezanu svotu — tu se uračunava i kamata kamate, ako ga pak stegne nevolja, i nemože da uplatja, može svoju dionicu prodat, il baš i od pučke banke zajam dobit, tim načinom narastemu dionica na 200 do 400 fr. za 10—12 godina, kakvu svotu drugčie

svog vieka nebi sastavio u svojoj ruki. I ovde je tako baš ko u štedionici jedni ulažu, a drugi vade u zajam novce za kamatu, pak i ovaj zavod koristno posreduje medju dužnikom i vjerovnikom, i to baš tamo gdje je svagdanja nevolja t. j. u najnižem sloju pučanstva. Kod ovih trieba da imovinu naknadja poštuje, i rad. Takvi dakle koji se ovim odlikuju, stupe po 6, 9, 12, u družinu pak što im trieba zajma, sklapaju ga s pučkom bankom. Neima sumje, da su ovi zavodi po svaku obćinu i zato koristni, jel se u ovake zavode ulože i sirotinske i crkvene novce, nedrugćio i one što kod seonske kuće nekoji put badava leže i priko cilo godine dok ih kokod neukrade. K tomu valja dodati : da ovim načinom steku ugodno mjesto i srizni sudie, kuda da ulože za vrieme novac, što kod njih polože dokle ga kakvom uredu ili strankam netrieba izručiti. Ovim načinom se otvaraju vrila za štedionice, koje uvode novac u društveni život, i spore sriedstva da se od poštenih ljudih odbijaju nevolje. Ništa drugo dakle nebi tribalo, već da parohi, učitelji bilježnici i drugi u obćini izobraženi, ljudi prouče sustav ovakih novćanih zavoda, pak u zimu večerom sakupe svoje ljude u obćinsku školu, i razvijaju im nutarnji stroj ovakih zavoda skojima se mogu pomoći u svojoj nevolji. Trud bi im se veoma naplatio, jerbo bi obćinari lagano uvidili : od kakve su cienne ovaki zavodi po svakog čovieka, to bi ih obljubili ; i u svojoj obćini ustanovili, pak ovako silno nevolje odstranili, redu, točnosti, štedljivosti navikli, i naučili : kako valja da čoviek posli Boga sam sebi pomogne, i neosvrće se na priatelja, neustraši se od neprijatelja, i nepane u ruke lihvara, koji neljubi drugo već svoju korist, i spreman je sa živog čovieka kožu odrt, samo ako bi imo izgleda, da je može prodat za skupe novce.

D O P I S I.

Katymár. Obćina od Baje za tri sata odaljena, gdje gospodovala posli smrti svojeg muža na daleko poznata jedna plemenita Gospoja — rođjena Barunica — dostojna da se je ovde s častju spomenimo, koja je bila ove obćine blagodarna dobrotorkinja; od francuskog svojeg plemena Geramb donela je vanrednu finoću, a iz zavoda gdi bi odgojena razgranjenu znanost, u višji krugovi celivana, a od puka ljubavlju slavljena. Što se nise za vrieme njena gospodovanja ova obćina do većeg stepena obraženosti, i bogatstva uzpela, to nije o njenoj volji već o nepodobnosti ljudih najbližjih zapelo. Ona je ovoj obćini izprila povelju vašarsku, onaje lipu škulu svojim troškom sazidjala, i da ukus u zidjanju kućah oplemeni, u dvie ulice kod pojedinih kućah zabate dala podignuti, tarabe izdijlati, onaje mnoge siromake ženila i udavala, i nije ostala udova i sirotće, da jim nije u pomoć pritekla, ako joj takvih nužda do znanja dospila — mnogu siročad je zaodila, i gladne zahrnila — dostojna da joj se ime zahvalno napominje. Da su oni koji su joj uz bok najbliži bili narav poznavali, i uzvišeni duh posidovali, bili bi se mogli po obćinu dobrotorni zavodi po njoj sastaviti, pak bi katymar postao obćinom u Bački najsvitliom, i takve velike Gospoje ime bi se od kolina do kolina proslavljalo. Dok je živila — svakom je dobro činila, bila joj lahka zemljica! Spajija ni ovde nije kod podanika svoje ostavio. Što je od pašnjaka njemu pripadalo, to je odsikao. Kako smo već u vašem listu štili — dioba ni ovde nije po volji podanika izpala, jel to je navadno kod ljudih da to za svoje smatraju, štosu priko više godinah mah kakvim načinom uživali, toliko znam, da je i ovde dioba vršena po naredbi zakona, no šta je bilo prija, ili nije bilo po urbariumu uredjeno to razmatrati nespada u moj krug, meni je za dosta znati : da se sudovi po zakoni izražavaju, koji nikad nemogu propuštati, da nevažavaju ona pisma : koja su mah kad o daćah urbarialski sastavljena, dakle a koje takva Katymar pokazao, ta je sud priglodati, morao. Ipak ko prostor katymarskog hatara poznaje taj mora pripoznati : da katymarci imadu lip komad zemlje, i taj se sastije sviše strana s pustaram, na kojima mogu oni poljodilci u zakup zemlje naći, koji žele i više sijati, dakle ako se tude bunjevci gube, i zemljišta, prikupljavaju nimeci, pak se ovi tako spore da već gotovo polutinu službe božje uživaju, tomu nije kriv hatar, što se vidi kod švaba koji svaki dan napriduju u

imetku, dočim se bunjevci u ovom slabe, već mora biti krivnja — u tom što bunjevci — više vriemena na divanu potroše nego švabi, da su bunjevci tako pomnivi radinji, buduće jim pamet i sile ne manjkaju, to bi i oni u svoja guvna toliko navezli, al premda bunjevci drže : da su u većini i tuže se ako jim se što u crkvi odkrni — ipak ako u škulu unidješ, bunjevac se medju švabom izgubi, a tko danas neuči, taj neživi, jel štoje nenaučeno toje neuko — a štoje neuko to se natrag tiska po umitaiem, i vara po limbeimim ; divanom koji se provadja na ulicah i piankom ne teče se kuća, a vatrom možemo tudju imovinu u prah i pepeo obratit, al našu nećemo obogatit, kavgom možemo drugog osakatit, ili valjada baš i usmrtit, al svoju obitel nećemo uzvisit, već do zemlje ponizit, kradnjom i otimanjem možemo pijanku na dulje povuće — al svojoj obiteli temelj postojanosti nećemo sagradit. Živili katymarski bunjevci, koji uvidili budu, da je spas jedini tila i duše po čovika i obitel u crkvi i škuli postavljen. Koji to nepripoznadu, oniće valjada još donikle prosvidovati, protestirati, al švabo će se sve većma po katymar širiti, a oni koji krađu otimaju, biju ubijaju i pale — po tamnicah se valjati — dok jim tlo dušom zajedno nepogine nemilo. Starirodoljub.

V I T E Ž K I T U R Ć I N.

Kad no se je austrijska vojska s turskom kod Botušanih borila, dopadne žena niekog austrijskog četnika paši Solimanu u ruke, koj ju k svomu šatoru dovede i tu svojima ženama izruči s riećima. „Ženo, ova sudbina jest prava sreća po tebe, jer češ ovdie sjegurna pred Tatarima biti.“ Izaišta gospoja četnikova nije se imala na ništa tužiti, jer paša i njegov serail činise sva, kako da ju utieše. Ali ona, tekak nekoliko mjesecij udata, bijaše ipak turobna.

Soliman ode opet van u bojno polje, pa saznavši, da se upravo onaj isti četnik na pregledavanju bojnog polja nalazi, obeća svojim Tatarom kubure i krzna, ako mu onog obilazoećeg četnika uhvate ; što oni skoro i učinu, Solimanu ga predadu, a ovaj ga u svoj šator dovede, izručujuć ga njegovoj ženi s riećima : „Evo ti tvog pravog utješitelja, koj me je mnogo znojja stajol.“ Ovaj istiniti dogodaj od starije dobe sbio se je pred obim vojskama. — v —

S V I L E N K A.

Jedna je duša u svom ovom okolišu živila, o kojoj su i mužki i ženski slutili : da odilazi Zubatoj Babi, a to je bila jedna žena po imenu Svilenka Seja, poznata, u svom ovom slavenskom okolišu.

Sejaje bila, prije 40 godina na glasu djevojka. No slavon, nepokvarena srca roditelji tomu se nimalo nebi radovali : ako bi se o njihovoj kćeri glasi raznosili. Jel bilo zlato ili mašta drugo svietlo, ako se mnogo povaljiva po ruku, uprlja se pa izgubi mnogo od svoje sjajnosti trieba, mu ribanja da se u svietla. Al ako se o imenu koj djevojke savijaju mnogo jezika teško da se ovo neokalja, ta ima jezika i dobri i zli, čisti i nečisti.

Kakvi su oni bili što su se o imenu Sejinom kao djevojke trli, nisam mogo raznat. Al toliko mi je poznato : da su se u tom slagali, pa svoj razgovor o njoj time začimali : šteta je za nju liepote lica, i krasote naraštjaja. Nikad nitko nije čuo da bi ju tko pohvalio, da je radiljica, da je čedna, skromna, čista, pobožna, i pokorna. Roditelje je imala siromašne, nadničare. Zato su mnogi razbijali svoju glavu kako bi pogodili, od kud Seji dara, da se tako u odielu šara, sbog čega su je nakitili imenom Svilenke. Al na jedanput puće glas u mladeži krnjevskej : da je Seja stupila u službu ključarko, što je rukovodila nutarnje gazdinstvo u spajinskom domu. Kakvi se poslovi vezali o Sejin pojas o tom se nitko nije brinio ; al da tamo nitko nije mogo unići, il ondud izići, da ga Seja nije vidila, to je svaki iskusio. Dolazili su u taj dom gosti svakojaki, mladi i stari, od onih baš ako bi koji i htio nije mogo obaći, da sa Sejom koju neprogovori ; premda je ona našla, i prigodu, i uzroka, da mu se predstavi, nju su poznavali dakle i mali i veliki gospodari, u obće je o njoj zavladalo mnienje : da kako bo-

jama svojeg odjela, tako i u osićeđu, ima za uzor leptira. Al budne je davno rečeno: da ako počnemo trošiti glavninu to ćemo skoro dotirat do konca, ne samo zato, što se od nje uzima, a uzeto ni otkud nenaknadja, već i stoga, što u ljudskoj naravi leži: da onaj čovjek koji se usudi dodirnuti glavnine, biva svakim danom smioniji pak uzima sve više i više.

Ni je dakle čudo, što je i Sejina liepota za nekoliko godina propala, pa time i njezina služba kod ključarice svaku cenu izgubila. Al poklem joj zaostala ona vieštoća, što je umila pozornost drugih ljudi na se svratiti, to je ovu uporabila, uvijek u onom redu, u kom je mislila, naći osobah što će ih ruševinama svoje bivše liepote zamamiti. I kad je i u ovom redu svu svoju umietnost do dna izerpila zadržala je u svojih nriža jednog zidjara, što se u krunjevo dotepo čak iz Moravske. Kakvi se onda nalazilo posvuda, jerbo je u ono doba u Moravskoj već vladala ona blagodat: što sad već ublažuje sve krunovine, da je do svoje 25 godine svaki privezan bio za vojuičku dužnost. Ipak Smrčak nije ovo izčekao, jerbo voj od baruta ni je trpio, sbog toga je izvandrovao u ugarsku, pa se u njenih ni-drih povaljivao.

Lahko je prilazio iz jednog u drugo mjesto, kola mu nisu trebala svojo prilje je uzeo pod pazuvu i priselio u drugo selo. On se nebi mogao tužiti: da bi mu priselavanje štete nanelo, dopače još mu je i koristilo, jel kad muje vjeresia u svakoj mijani iztakla, to ga je svoj boljak nukovao, da si vrilo otvori u takom Selu, gdje ga još u veliko nepoznadu.

(Slidi.)

NOVINSKI GLASI.

Nj. Veličanstvo premilostivi kralj blagoizvolio je imenovati ministru: Bittova prodajnikom. Glyczya. finansialnim, Bartala, trgovadkim, Szaparyu unutarnjih posala. Baruna Venekheima dvorskim, Ziechyu komunikacionalnim. Preforta hogoštovnim, Paulera pravosudnim, Szandea obrambenim, a hrvatskim Gr. Pejačevića. — **Novčarska pruska družina** pita ministarstvo ugarsko: dali bi mogla u zakup dobiti il prikupiti državne ugljene majdane. Svakojako se žele prusi okučiti kod nas. — **Silni Bismarck** popravlja zdravlje u Varzinu, što nije povoljno slobodnjacima, jerbo se u pruskom Saboru razpravlja osnova zakonska, koja bi htila opaviti kako da se upravljaju katoličke biskupie u slučaju izpraznenja. — **Elsasi Lorenci** osičaju gvozdenu ruku Bismarkovu, 39 plebanosa su pozvani na mečki sud. — **U Trieru** 8-og ožujka zatvorili, su sjemenište mladeži Svećeničke, a Biskupa utamničili. Najnaska katolička crkva trpi muku Isusovu. — **Vilim car** je potvrdio zakon o gradjanskoj ženidbi. — **Izobraženi ingelezi** kad su neizobražene crnce ašantie nadvladali unišili su u Kumassi glavni grad, ovaj sažegli i kralju nametli: da im plati 50,000 unca zлата. Dakle i oni polaze putem Bismarka. — **Nemački slobodnomnjaci** pišu u pruskoj: da Elsas i Loreni nije slobodno dati ustav, jel još vlada u njih duh franceski. — **Bivšeg franceskog cara** Sin Ljudevit 16. o. m. postaoje punolotnijim. — **Prusi su zabranili:** da u Elsas nije slobodno primiti katoličke popove izagnane iz Sveica. — **Austrijci** su primili isto zakone skojima goni katoličku crkvu prus, sad ih već kane uvesti i Taliani, na voliku radost Bismarka, i na žalost katolika. — **Nj. Svetost rimski otac** odsudjiva austrijsko nove vierake zakone, hrabri Biskupe, pak izvjavja: da je vlastorničijem potražio Privietnog kralja da onima udozvoli potvrditi. — **U Beču** ima do 15,000 praznih sobah, okre će se točak, pa sad su prispili na vrhunac ukučani. — **Kako vele:** tvrdjiva budimska će se ukiniti. A francesi kane Paris još boljima utvrditi, ovako se mionjaju ljudska mionja. — **Kršćanskim narodima u Turškoj** priti se velika pogibol, jel je carigradska vlada naučila: da im sastavlja i štampa školske knjige, i namiestja učitelje, pak se bojati: da će ih zasjat velika svetlost. — **Jokai kaže** da ako se riesilo bude pitanje vie-rozakonsko u sadanjem duhu, onda će biti sričan položaj naše vanske politike. Dakle ovo će biti ono, što Jokai nije priobčio, iz razgovora vodjena s Bismarkom. — **U Španjlskoj** republikanska vojska pod Generalom Serrano broji 34,000 i 90 topova, a karlistička 35,000 vojnika. Skoro će se pokušat na bojnem polju oko grada Bilbao. — **Taliani** se nadaju: da im državni manjak za ovu godinu neće prići 128 milijuna. — **Mladi Napoleon** o Svečanosti svojo punoljetnosti je izvjavio želju: da pučko glasovanje očituje, dali želi sadanju vladu uzdržati, ili carsku povratiti. — **Kalifornijanci (Amerika)** molo vladu: da se zabrani ulazak kinesima u Kaliforniju, jer ovi su tako revni u radnji, i šteditlivi na hranu: da će svu radnju prisojiti, a spore se ko gljive. — **Čerkesi iz ruske vladavine** gde su im oduzeli zemljišta, priseljavaju se pod tursku oblast, gdje ima dost praznih zemaljah. — **Meksikancem** dodijao je mir, opet se bune. — **Prusi kane** i u Carigradu podkopat upliv franceski. Zavidu, što su ovi domad brani-li kršćjano, al možebit da će Bismark na iztoku nakasat na Gortšakofa. — **Turski Vezir** nepripoznaje prava romanli: da bi mogla trgovadke ugovore sklapat samostalno. A Srbii označiva mjesto na savez željeznicki, koje ona nipošto nemože da primi. — **Srbiski i rumanski poslanici** na

Saboru peštanskom spremaju se interpelirati novo ministarstvo, sbog saziva karlovačkog kongresa.

G A Z D A L U K.

Naša pastirčad. Izmed inih prastarih žalostnih navadah vlada u našem narodu i ta, da djeca čuvaju stoku (marvu). Jedva je Pavica premahnuo petu, šestu li godinu, dorastao abecavici i počeo ponešto mucat u školi, eto već ga domačin s palicom i torbicom tjera za marvom. Pita li ga pop il meštar: zašto nedolazi u školu? biva odgovor: mora blago čuvati! Te tako svaka kuća, svaka obitelj ima svoga pastira.

U slavonskoj Krajini biaše dosele bolji običaj. Občina se dielila na gornji i dolnji kraj. Pa dvie a dvie kuće izasiljale bi pastirče il pastiricu svaka u svoj dan uza marvu. Nu ni taj običaj nije mudar, često dan sprovede kraj blaga mladie i djevojka, muž i žena, šantavi starac, gurava baka i Bog zna tko sve no! Svoje marviuče goneć iz kvara šteta, tudje umaraju; svoje doma tjeraju, za tudje ih noboli glava; a sutradan komšija vraća milo za drago.

Nu kod nas baranjsko-tolnanskih Šokacah nekakva se neman od starinah povlači, da nuz dva, nuz tri repa govedah bazdaliče i planduje pastir il pastirče bez svakoga rada. Dok je smrznuta kora zemlje i stoka privezana za jasle, dotle su i škole punije. A čim bujna zelen nakiti zemlju i maršica uzpase, eto od 200. dječice jedva tridesetero u školi! Niti ima tko svećeniku pri misici služiti, nit u spovodu križa ponieti, nit u crkvi angielskim glaskom Boga proslaviti! Dje su mladice vrta Gospodnjega! Dje su dječica kršćanskih roditelja? Dje nada ovo il ono občine? Eno badavadjuje, eno se sagra, privikava nečednosti, razuzdanosti, psovski i svakomu zlu pri marvi! Vi kao da nepejmite, bezazleni Sokci moji! ovu žalostnu, ukora vriednu istinu?

Gledajte! Djeca su vam kraj marve ono zaboravila, što su u školi težkom učiteljevom mukom primila. Tielom starija, jača al duhom slabija, mladja. A pa da je to svo, — i Bože pomoz! Izvan očuh učiteljevih i roditeljskih samotna na polju, u gaju, sabrana obojega spola mladež spočujava grdne opačine, koje joj u krv prodru, te uvriečene teško ju izkoreniti. Što-tno je dekle i po kuću i po djecu ako se zastarjel običaj neukino. Najbolje nauk budi vam, o Sokci! svaka švabska občina u Ugarskoj. Selo neka najmi govedara poštona, pomna, vremešna muža, koj će sa svojom obitelji moći nadrizati stoku ciele občine, i odgovarati za svako i najsitnije goveče. On će mjerkati, da se rogata marva i ovce nepreždru mladom djetelinom, travom i drugim suvišnim zelenjem, od koga naduhnute ugiblju. On će ugnuti svaki kvar i nesporazumak susjedski. On će propriečiti dječji izostatak iz škole, predursresti njenu razuzdanost pri stoki, to podvrći nehajne roditelje školskomu zakonu i sudačkoj zapoviesti. On će ukloniti dječju lienost „svih zalah početnicu,“ priviknuti mladež domu Božjemu i radu čovjeđe-mu. A to su, za malu govedarovu cenu, što ju na godinu prima od občinara, važni uzroci sreći i pučkomu napredku u smislu izobraženja i narodnja probitka. Da Bog da! Blaž.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 20. Ožujka. Žito ban. 81 fn. 7 f. 45—60 n. 86 fn. 8 fr. —10 nv. tisan. 81 fn. 7 fr. 55—70 n. 86 fn. 8 fr. 15—25 nov. Pestau. 81 fn. 7 fr. 50—65 n. 86 fn. 8 fr. 10—20 n. Stolnobiog. 81 fn. 7 fr. 70—80 n. 86 fn. 8 fr. 20—30 n. — Rač 80 fn. 5 fr. 45—55 n. — Ječam. 72 fn. 3 fr. 85 4 fr. — Zob 48 fn. 2 fr. 60—65 n. carin. mž Vuna sriedjolina 133 fr. čošlj. 103 fr. litnja 82—87 fr.

Novac. dukat 5 fr. 27—28 n. Srebro na 100 fr. 5 fr. 25—75 nov.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 21-og Ožuj. : 5' 0" nad 0. opada.
Požun 21-og Ožuj. : 6' 11" nad 0. „
Vrieme. Svaki dan mrzlo.